

In cautarea fericirii

"Eu sunt minunea lumii", spunea ieri trandafirul.
"Cine-ar avea curajul sa-mi faca vreo durere?"
Cânta privighetoarea si repeta zefirul:
"O zi de fericire un an de lacrimi cere."
(Omar Khayyãm)

... Astfel de cuvinte rostea acum mai bine de 1000 de ani, filosoful, matematicianul si poetul Omar Khayyãm. Si avea dreptate... Sau poate nu... Cine poate sti? Ani de-a rândul, fericirea a reprezentat o problema de studiu a filozofiei. Si la ce concluzie s-a ajuns dupa atãta amar de timp? Ce este fericirea?

Exista mai multe crezuri despre fericire. Uneori ea este conceputa ca o idee foarte înalta, un ideal îndepartat, deasupra puterilor noastre de a o dobândi; adevarata fericire nu ar fi posibila în timpul acestei vietii. Unul din marii înțelepti ai Antichitatii, Solon, considera ca nimeni nu este fericit cât timp traieste, caci oricând se pot abate asupra lui nenorocirile. Si este adevarat ca fericirile sunt atât de aproape de nenorociri si tot atât de adevarat este si faptul ca pentru a-si pleda cauza, fericirea trebuie sa închida în spatele unei cortine întunecate suferintele care ne fac viata grea; dar daca nu am suferi, nu am putea fi fericiti, pentru ca necunoscând durerea, cum am putea afirma ca stim ce este bucuria?... Daca ne "eliberam" de toate conditiile durerii sufletesti, pentru a nu mai suferi, ce bine ne-am facut? Un desert fara fântâni este mai blând pentru cei ce s-au raticit si mor de sete? Nu. Iluzia Fetei Morgana îi arde si pe ei la fel ca pe orice alt calator ce pribegeste prin acele locuri atât de neprimitoare.

Kant considera fericirea ca fiind un ideal. Dar prin aceasta nu înțelegea ca era de neatins, ci, mai degraba ca noi nu suntem în masura sa judecam ce ar trebui sa faca oricare om ca sa fie fericit. Reteta fericirii este alta la fiecare. Sunt persoane fericite de averea pe care au acumulat-o în timp; altele considera ca a fi fericit înseamna a avea prieteni, a fi sanatos, a fi apreciat si stimat; altele sunt fericite stiindu-se iubite de cineva sau numai stiind ca persoana iubita exista acolo undeva si respira acelasi aer. Exista oameni care își "fabrica" un paradis numai al lor în care sa se simta fericiti. Dar ce s-ar întâmpla daca acest paradis ar exista undeva pe Pamânt?

La începuturile lumii a existat. Si ce s-a întâmplat?! L-am pierdut. De ce? Pentru ca omul nu este facut sa locuiasca în paradis. Cum pune piciorul acolo distruge. Omul nu poate decât sa tinda catre absolut, catre perfectiune, purtându-si povara de a sti ca, în aceasta viata, nu va ajunge niciodata acolo. Honoré de Balzac spunea ca "Fericirea are nenorocirea sa para ceva absolut". Si eu cred ca fericirea se poate atinge cu mâna. Pentru ca exista conceptii despre fericire care o considera o stare sufleteasca de bucurie nemarginita, de exaltare, de împacare, de beatitudine. Si atunci putem considera ca ea se afla la picioarele noastre ca o floare de câmp; nu trebuie decât sa ne aplecam ca sa o culegem. Dar cum ea este înconjurata de multe alte flori, ne înselam asupra parfumului, asupra culorii si întindem prea departe mâinile.

Sunt multe momente de fericire în viața omului. Am putea asemana fericirea cu niste gingase balonase de sapun; si fiecare balon este un moment de fericire. Unele sunt mai mari, altele mai mici, unele sunt mai durabile, altele sunt mai firave si se sparg înca înainte de a-si fi luat zborul. Viata noastra este însa plina de astfel de balonase. Nu trebuie decât sa le pastram cu grija, în cufarul tainic al subconstientului si sa ne gândim ca si dupa o mare durere, vine o mare bucurie. Exista un permanent echilibru între cele doua. Unii spun ca nenorocirile sunt mari si gratuite, numai fericirile sunt scurte si costisitoare.

A fi fericit înseamna dupa unii, a iubi. Si într-adevar, a iubi este prima dintre toate fericirile, a fi iubit vine abia dupa aceea.

Putem asocia iubirea cu fericirea? Da. Atâta timp cât cel care iubeste nu confunda dragostea cu delirul devastator al posesiei, care, în ultima instanta aduce suferinta cele mai cumplite. Caci, împotriva opiniei comune atâtor oameni, nu dragostea te face sa suferi, ci instinctul de proprietate care este contrarul dragostei. Exista persoane care spun ca fericirea este o floare rara. Si asa este. Dar nu pentru ca ea ar fi unica în lume, ci pentru ca depinde de fiecare din noi cum stie s-o culeaga. Florile cele mai scumpe nu sunt acelea cumparate de la magazin, ci acelea pentru care trebuie sa te apleci ca sa le culegi.

Conceptii despre fericire ne spun ca a obtine ceea ce ne dorim înseamna sa fim fericiti. Si sa presupunem ca cineva reuseste sa obtina ceea ce cu greu a încercat. Si acum este fericit? Se prea poate. Dar se poate si sa nu fie. Si atunci unde e fericirea? Ea a constat în stradania de a obtine.

Conceptiile despre fericire se deosebesc prin rostul pe care îl atribuim celorlalti în dobândirea propriei fericiri. Într-una din piesele sale de teatru, Jean Paul Sartre folosea o expresie socanta: "infernul sunt ceilalti", si, desigur, fiecare din noi poate fi la rândul-i "celalalt". Cum putem sa gasim fericirea într-o lume în care realizarea propriilor dorinte depinde de ceea ce doresc si fac semenii nostri? De multe ori, dorintele a doi oameni intra în conflict si ca urmare, fiecare încearca sa împiedice realizarea dorintei celuilalt. Nimeni nu renunta fara sa lupte la fericire. Concluzia filozofiei a fost ca nu exista fericire solidara.

Dar nu trebuie ignorat faptul ca ai nevoie de ceilalti pentru a fi fericit. Un organism care este desprins de prezent moare; la fel si un om desprins de societate, de semenii, se poate pierde pe sine, asa cum a patit si Iona, personajul lui Marin Sorescu, care de atâta singurătate, si-a pierdut pâna si ecoul.

Si pâna la urma, unde putem gasi fericirea? Noi presupunem ca aceasta cautare are sens si nu este "vânare de vânt". Sigmund Freud proclama intangibilitatea fericirii: întreaga noastra viata, argumenteaza el, sta sub semnul principiului placerii. Satisfacerea nevoilor noastre nu ne procura decât placere de scurta durata; de aceea, fericirea - ca stare permanenta ori ca idea, atins - nu este posibila.

Dar Epictet vine sa contrazica acest lucru. El spune ca omul fericit este acela care traieste în armonie cu lucrurile sau își accepta în întregime destinul.

Nu putem afirma ceva cu certitudine despre fericire, ci doar ca ea este ceea ce percepe si ce simte fiecare. Ea este una din marile întrebări ale umanitatii si va mai ramâne înca unul din misterele existentei noastre:

" Sunt clipe când îmi pare ca tot ce-a trebuit
Sa aflu despre lume, de mult am deslusit.
Dar stelele ma muștra tacut din patru zari:
"N-ai dezlegat nici una din marile - ntrebări." "